СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ XI. — Олифантъ, Па. Четверъ 19-го Марта 1903. — Число 12.

Що чувати въ свѣтѣ.

Надзвычайна сесія конґресу, про яку вôдъ давна ходила чутка, розпочала ся минувшого тыжня. Причину еи скликаня поясняе коротенька проклямація президента, котра звучитъ: „Справы публичнӣ и добро краю вымагають, щобы конґресъ зôбравъ ся опять. Задля сего я, Теодоръ Рузвелтъ, президентъ Сп. Державъ, оповѣщую, що спеціяльна сесія союзного конґресу мае розпочати ся дня 5 с. м. о 12 год. въ полудне, а всѣ, котрӣ выбранӣ его членами, най пріймуть сесе до вѣдомости и являть ся на той часъ въ капитолю.“

— Перше засѣдане нового, 58. конґресу булô дуже коротке. Вôдчитано лише посланіе президента, въ котрôмъ поружено найбôльше пекучӣ справы, що ждуть швидкого полагодженя, почѣмъ вôдрочено дальшӣ нарады ажь до дня 10 с. м. Вôдъ того часу працюе парляментъ горячково. Перемелюе ся внесене за внесенемъ, ухвала за ухвалою. Послѣдными днями розпочали ся дебаты надъ справою ратифікаціи Панамского каналу, котрӣ, якъ звѣсно, належать до найбôльше нагальныхъ. Коли зъ нею упорають ся, прійде черга на кубаньскӣ цла и справу валюты для филипиньскихъ островôвъ.

Замѣтно, що обструкція, ведена міліонеромъ Морґаномъ и его поплечниками, вже зовсѣмъ затихла. Обструкціоністы выторгували мабуть все, о що имъ ходило и сѣли макомъ. Не знати лише, що буде зъ того, коли въ конґресѣ засядуть представителѣ робôтниковъ и схочуть вступити въ слѣды міліонеровъ, абы выторгували де що для своихъ братôвъ? Тодѣ имовѣрно не пôде такъ легко, а обструкція буде продовжати ся безъ кôнця.

Изъ недавно оголошено о рапорту міністерства скарбу дôзнаемо ся, що въ касѣ Сп. Державъ було при кôнци 1902. року 1.350 міліонôвъ доларôвъ готового грошa, є се такъ велика сума, що наколи-бъ роздѣлили еѣ помѣжь всѣхъ жителѣвъ нашои республики, якъ припало бы на кожду голову 19 доларôвъ! А коли еще розважимо до того, що по касахъ другихъ державъ вѣтеръ свище, дно видно и порожнеча свѣтить, а на кожду голову припадае по 10, 20 и 30 доларôвъ державного довгу, то смѣло можемо заключати, що Сп. Державы е найбогатшою краиною свѣта.

Звѣсный еміґраційный „біль“ якій мавъ на цѣли обмежити величезный приплывъ еміґраціи, перейшовъ онюгды въ высшôй палатѣ конґресу, але въ такôмъ видѣ, що й рôдна мати не пôзнала-бы его...

Сей „біль“ ухваленый нисшою палатою конґресу еще на початку минувшого року, заборонявъ еміґрувати до Сп. Державъ всѣмъ не письменнымъ (зъ выимкою дѣтей понисше 15 лѣтъ), анархістамъ, особамъ недужимъ и въ загалѣ такимъ, що могли-бы бути тягаромъ для американьской суспôльности. На щастє въ сенатѣ засѣдають самӣ міліонеры, котрӣ мають зъ еміґрантôвъ великій хосенъ и они такъ змѣнили згаданый „біль,“ тôлько повыкидали зъ него, що вôнъ зовсѣмъ не обмежуе еміґраціи. Навпаки, еміґранты цѣлого свѣта безъ огляду на се, чи они письменнӣ або анальфабеты, могуть и дальше глядати захисту, хлѣба и долѣ на вôльнôй земленцѣ Вашинґтона.

Передъ двома днями предложено новый законъ през. Рузвелтови до пôдпису.

Вôдчитанемъ престольнои мовы отворено канадійскій парляментъ дня 12 с. м. На дневный порядокъ нарадъ приходить тамъ буджетъ, справа монетарна, кольонізаційна и еміґраційна. Ся послѣдна точка забере имовѣрно найбôльше часу, бо въ Канадѣ, подôбно якъ и въ Сп. Державахъ, стоитъ противъ себе двѣ партіи, зъ котрыхъ одна иде за, а друга противъ обмеженя еміґраціи до Канады.

Зъ Колюмбіи надоспѣли вѣсти, що цѣла сходна частина краю находить ся въ рукахъ ворохобниковъ. Столиця краю, Каракасъ, такожь окружена ними зô всѣхъ сторôнъ, а президентъ Кастро не въ силѣ навѣть скликати парляменту, щобы ухваливъ буджетъ и прочӣ державнӣ конечности. Середъ такихъ обставинъ не зъѣхала бы ся й половина пословъ.

Революційна Росія таки побѣдила и спонукала царскій урядъ до уступчивости. Ото минувшого тыжня, якъ телеґрафують до американьскихъ ґазетъ царь Никола II. выдавъ указъ, якимъ вводить ся въ цѣлôй европейской Росіи свободу совѣсти и религіи, дае ся громадамъ досить ліберальну самоуправу и запоручае ся деякӣ права на одробину волѣ. Система адміністраціи и чиновництва мае бути провѣрена и зреформована черезъ спеціяльну царску комісію, а всяка тѣлесна кара и примусова праця для селянъ знесена. Кромѣ сеи обѣтницѣ царь взывае при кôнци россійскій народъ, абы вразъ изъ нимъ працювавъ надъ пôднесенемъ просвѣты и добробыту, управильненемъ суспôльныхъ вôдносинъ и полѣпшенемъ долѣ народа. Лишь така праця — кôнчить Никола II — може запричинити Росіи славы и гаразду, а въ мѣру народного поступу, въ слѣдъ за его политичною доспѣлостію, пôдуть суспôльнӣ реформы.

Сей указъ выкликавъ въ Росіи чималу радôсть, бо всѣ добачують у нѣмъ звѣстуна новои добы и вѣрують, що вôнъ е лише початкомъ далеко идучихъ реформъ.

А все те дѣлае царскій урядъ лише пôдъ напоромъ революційныхъ елементôвъ.

Французскій сенатъ ухваливъ по довгихъ хоровояхъ новый законъ, якимъ замѣсть 3-лѣтнои, вводить ся у Франціи 2-лѣтну службу при войску. О се саме борють ся въ Австріи, Италіи, Росіи, Испаніи и Нѣмеччинѣ, та тамъ иде ще тяжше, якъ у Франціи. Монархічнымъ державамъ потрѣбнӣ великӣ войска для пôддержки престолôвъ и династій, хочь прійде часъ, що и войско имъ не поможе... А вôнъ вже не далеко.

Пôсля послѣдной переписи, населене Франціи побôльшило ся о 72 тысячѣ 398 особъ. Супротивъ факту, що въ 1900. р. число Французôвъ зменшило ся було о 25 тыс. 988 душь и сей маленькій прирôстъ е доброю ворожбою.

Противъ пропонованого повороту езуитôвъ до Нѣмеччины, протестують міліоны Нѣмцѣвъ. Сими днями вôдбулося кôлькадесять величезныхъ вѣчь въ Прусіи, Саксоніи, Баваріи, Гессіи и въ прочихъ краяхъ нѣмецкого цѣсарства, на якихъ протестовано противъ проекту союзного правительства, котре намагае ся впустити опять до краю тыхъ чорныхъ духôвъ и ворогôвъ всякого поступу. Тамъ порѣшено такожь розпочати сильну аґітацію въ тôмъ напрямѣ.

Помимо всѣхъ заперечень потверджуе ся вѣсть, що претендента до марроканьского престола заполонено, а его армію поборено въ великôй битвѣ бѣля мѣста Фезу. Правда, що поменшӣ ватаги ворохобниковъ скитають ся еще по краю, але се вже останки.

Революція рѣшучо подавлена.

Головною причиною революціи була темнота Арабôвъ и революційный фанатизмъ. Говорять именно, що теперѣшный мароканьскій султанъ, е чоловѣкомъ поступовымъ: заводить у себе телеґрафы и телефоны, будуе зелѣзницѣ, ѣздить самоходомъ и пр. Се якразъ не сподобало ся темнымъ Арабамъ и давай починати ворахобню.

Каждый американьскій Русинъ повиненъ знати кромѣ своеи такожь исторію американьску, щобы знати, якъ доходять люде до добра та волѣ.

Вже крайный часъ!...

Розбитӣ на два таборы ворогами,
Богато спомѣжь насъ, хочь мають добру волю,
Не знають, хто опи: чи йти имъ за Ляхами,
Чи у сильнôй Москвѣ глядѣти щасте долю...
Не знають! Такъ. А вже найвысшій часъ се знати
И вымести гидке смѣте зô своей хаты!
Бо мы нарôдъ числомъ великій и могучій,
Кобы лише була мѣжь нами еднôсть-згода,
Тодѣ оденъ лишь крокъ, вôдважный и рѣшучій,
И все булобъ гараздъ. Зъ незгоды тôльки шкода.
Пôзнайможь ся, браты, бо крайный часъ пôзнатись
И вымести гидке смѣте зô своей хаты!
А тымъ смѣтемъ гидкимъ — то вороги лихіи,
Що хитро насъ учать забути рôдне слово,
Що найдорожше все крадуть намъ мовь злодѣѣ,
Що пищать нашъ нарôдъ, плюгавлять нашу мову.
Чи-жь вôльно Русинамъ сномъ праведнымъ дрѣмати,
Не вымѣвши впередъ смѣтя зô своей хаты!?
Нѣ, братя, нѣ! теперь дрѣмати намъ не можна,
Коли важка борба зъ Ляхами и Москалями,
Борба за свободу — не забавка порожна,
Не вѣчно жити намъ покôрными рабами:
Тожь завчасу ломѣмъ московсько-польськӣ пута,
Най встане наша Русь, вѣками позабута!

В. Яць.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Мартъ		
19	Ч.	42. Муч. въ Аморіи
20	П.	Єфрема, Павла прп.
21	С.	Теофілякта
22	Н.	Хрестопоклон. † 40 Мучен.
23	П.	Кондрата
24	В.	Софронія патр. ерус.
25	С.	Теофана, Иосиф. (Середоп.)

— **Еміґраційна** струя плыве до Америки зъ чимъ разъ бôльшою силою. До самого лише Ню-Йорку приплыло за послѣдныхъ 3 тыжнѣ около 10.000 еміґрантôвъ.

— **Австрійскій** консуль въ Балтиморъ, Мд., Король Мартінъ, упавъ онюгды зъ елевейтору каменицѣ и забивъ ся на мѣсци. — Покôйный бувъ еще молодымъ чоловѣкомъ и полишивъ молоду жену, зъ котрою подруживъ ся передъ тыжнемъ.

— **Загальный** страйкъ пекарѣвъ выбухнувъ у Будапештѣ, на Угорщинѣ. Кôлька разôвъ прійшло вже до грôзныхъ демонстрацій, а навѣть и бôйки зъ поліцією. Богато страйкерôвъ арештовано.

— **Властителя** готелю Стандартъ въ Бутлеръ, Па., К. Пейна, застрѣливъ минувшого тыжня пôдчасъ сварки бартендеръ Клайстонъ. Поліція зловила убійника въ хвили, коли сѣдавъ до зелѣзничого ваґона, щобы утечи.

— **Вулканъ** Солима въ Мексику почавъ выбухати зъ такою силою, що грозить загладою цѣлôй околици. Доохрестнӣ жителѣ лишають все и утѣкають въ великôмъ переполоху въ безпечнӣ мѣсця.

Такъ само зъ Италіи доходять вѣсти про выбухи вулкановъ. Мѣжь иншими вулканъ Везувій ставъ вôдъ кôлькохъ днѣвъ выбухати, выкидаючи ляву на 100 метрôвъ высоко, наслѣдкомъ чого поліція не позволяе туристамъ выходити на вершокъ горы. — Вулканъ Стромболѣ, що находить ся на однôмъ зъ липарійскихъ островôвъ, проявивъ такожь свою дѣяльнôсть, выкидаючи хмары попелу.

— **Свою** жену убивъ въ селѣ Коцуръ, нітряньскои стол. на Угорщинѣ, тамошный господарь, Иванъ Сканликъ. Злочинецъ дожидае вже кары въ Ивановôй хатѣ.

— **Рѣчка** Гочевка, що перепливае черезъ лѣскій повѣтъ (въ Галичинѣ) такъ значно и ненадѣйно прибула пôдчасъ послѣдныхъ теплыхъ днѣвъ, що залила коло Балигорода великӣ просторы и наробила богато школы на поляхъ и дорогахъ, де забрала кôлька мостовъ. Нещасте се дае ся тамошнымъ людямъ тымъ бôльше вôдчувати, що минувшій рôкъ задля зливъ не давъ можности зôбрати зъ поля збôжа и теперь вже заглядае селянамъ бѣда до очей.

— **Словаки** загадали побудувати въ мѣстѣ Ню-Йорку словацкій еміґраційный дôмъ и спôльными силами беруть ся вже до дѣла. Всѣ словацкӣ товариства и орґанізаціи порѣшили причинити ся до будовы значными грошевыми датками, а на руки комітету плывуть обильнӣ жертвы зъ цѣлои Америки.

Не знати лише, коли Русины стягнуть ся на такій пріютъ для своихъ еміґрантôвъ? А пора-бы вже, бо кôлько-жь то Русинôвъ скитае ся по чужихъ кутахъ, де ихъ безпощадно вызыскують? кôлько еміґраційнӣ власти завертають до старого краю лишь тому, що нема кому заопѣкувати ся ними?

— **Цѣлу** свою родину — батька матѣръ и сестру, застрѣливъ онюгды 17 лѣтный Ирль Вудсъ, сынъ маючого фармера зъ охрестности Френкфортъ, Инд. По доверщеню сего страшного злочину, убійникъ побѣгъ до сусѣдôвъ и зъ плачемъ почавъ розказувати, будьто-бы на ихъ дôмъ напали розбишаки и поубивали всѣхъ. Сусѣды почали одначе недовѣряти и натискати на убійника, щобы сказавъ правду, а се такъ его занепокоило, що выскочивъ зъ хаты черезъ вôдчинене вôкно тай влучнимъ выстрѣломъ зъ револьвера вôдобравъ собѣ жите. Причина тои родинной траґедіи не звѣсна нѣкому.

— **Доносять** намъ зъ Клівландъ, О. що кôлькнайцять тамошныхъ Русинôвъ-уніятôвъ перейшло на цареславіе. Промѣняли вѣру батькôвъ за миску сочевицѣ, якъ справедливо замѣчае нашь дописуватель, злакомили ся на 10 квартъ пива, якимъ перетягають нашихъ людей цареславнӣ аґітаторы.

Нетлѣ, необачнӣ нетлѣ! Гадають, що цареславіе заведе ихъ до неба, а въ дѣйсности летять на стрѣмголовъ пôдъ россійскій кнутъ. Сумне и то тымъ бôльше, що коли въ самôй Росіи міліоны людей вôдпадае вôдъ цареславія, ту все таки находять ся легковѣрнӣ.

— **Мадярскій** характеръ Угорщины — показуе ся мимо всѣхъ конскрипційныхъ махерствъ найяснѣйше изъ самого зôставленя громадъ що-до народности. Въ Угорщинѣ е всѣхъ громадъ 12.686, а зъ того припадае на мадярскӣ 4718 (37.1%) румуньскӣ 2981, словацкӣ 2711, нѣмецкӣ 1144, рускӣ 615, сербски 149, хорватскӣ 237, словіньскӣ 147 и другоязичнӣ 17. Зъ ходомъ лѣтъ Мадяры зыскали 261, а втратили 456 громадъ. Зъ давнѣйшихъ мадярскихъ громадъ зыскали Румуны 298, Словаки 147, Нѣмцѣ 52, Чехи 3 громады; а стратили ся 213 колишнӣ рускӣ, 87 сербскӣ и 2 словіньскӣ громады. Въ той флюктуаціи, якъ видимо, побѣдно выходять Румуны и Словаки, а упадають Русины. Здае ся, що въ нѣоднôй державѣ не веде ся стôлько борбы противъ змаганъ володѣючои касты для переведеня вынародовленя, якъ въ Угорщинѣ противъ мадяризаціи а въ Галичинѣ противъ польонізаціи.

— **Телеґрамы** зъ Росіи доносять, що онюгды въ ночи вломили ся злодѣѣ до церкви св. Исаака въ Петербурзѣ и здерли зъ образа Спасителя три великӣ бриляНты, вартости 100 тысячь рублѣвъ. По злодѣяхъ и слѣду нема.

Мученики.

Кожда народнôсть и кожде столѣте мае своихъ мучениковъ, героѣвъ, котрӣ посвячують свое жите за свое переконане, за свою вѣру. Они заслужили собѣ черезъ ту вôдвагу моральну подивляне всѣхъ народностей всѣхъ вѣкôвъ. Великӣ були ихъ муки, страшна була ихъ смерть. Въ нашихъ часахъ суть такожь мученики, — добровôльнӣ мученики, понеже они могуть дуже легко запобѣчи своѣмъ терпѣнямъ. То суть люде хорующӣ на слабости, причиною котрыхъ есть занечищена кровь. Можна бачити ихъ що-дня, блѣдыхъ на лици, слабыхъ на духу и тѣлѣ, и нездалыхъ до нѣякои працѣ. Всѣ тӣ люде терплять самоохотно, знаючи, що черезъ уживане Тринерового Американьского Еліксіру ґоркого вина ихъ кровь скоро буде очищена, тепла и здорова, мускулы знову силнӣ и до працѣ готовӣ. Весна есть найвôдповѣднѣйшою порою, а Тринерôвъ Американьскій Еліксіръ ґоркого вина есть найлучшимъ лѣкомъ для очищеня своеи крови, складаючимъ ся зъ чистого винограду и ґоркихъ зѣль. Оно скрѣпляе жолудокъ, нервы и мускулы, направляе травлене и творить нову кровь.

До спродажѣ у всѣхъ аптикахъ або у фабриканта: Jos. Triner. 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Закладниця.

Шарля Фолен.

(Конець.)

Єи голосъ урвавъ ся на ново, и въ яснôмъ поглядѣ Вандейця, якого не дивувало вже нѣяке горе, все таки залягъ смутокъ.

— Опрись же на мене, дѣвчино... ты зовсѣмъ не опираешь ся!

Думаючи, що вôнъ сердить ся, вона оперлась. Знову настала мовчанка, довга, довга, перерывана еи частымъ, болючимъ кашлемъ.

— Я давъ бы тобѣ свою куртку, щобъ огорнути тебе, — промовивъ вôнъ, — якъ бы лише въ мене була сорочка... Але я не маю нѣчого иньшого на тѣлѣ, и не можу йти обôкъ тебе зъ голыми грудьми.

Вона скрикнула:

— Вы дуже добрй, добродѣю, та я не приняла-бъ сього.

Єи голосъ дусивъ ся чимъ разъ бôльше.

— Въ тебе болить щось, дѣвчино?

— Такъ, троха... А теперь погôршало вôдъ дощу та нôчного холоду. Коли говорю, у мене мовь бы щось дерло ся въ горлѣ.

Лѣсова стѣна вырѣзувала ся яснѣйше въ сѣрôмъ свѣтѣ. Помалу досвѣдки прогоняли пôтьму. Селеста на силу волоклась. Вандеець похиливши ся, голосомъ якъ могъ найлагôднѣйшимъ промовивъ:

— Ты дуже втомлена дѣвчино?

— О, такъ, добродѣю! Такъ швидко йдуть! У мене ноги поздиранѣ, а моя промочена спôдничка липне до колѣнъ. Чи далеко ще та тюрма? Вы высокій добродѣю, бачите може здалека домы мѣста?

Вôнъ выпростувавъ ся.

— Такъ, бачу дзвôницѣ. За малу годинку прийдемо на мѣсце; але й те занадто скоро; бо прийдемо на те, щобъ умерти.

Проклятя вояковъ, брутальный наказъ мовчати перелякали Селесту, а ажь до мѣста вона не сказала вже нѣчого, тымъ бôльше, що говорене справляло еи великій бôль.

Дôйшли до передмѣстя. Швидко потомъ вязнѣвъ запаковано въ якусь вохку, чорну нору, и туды кинено имъ кôлька околотôвъ соломы. Селеста була такъ знесилена, що вôдъ разу кинулась на землю, не домагаючись своеи части вôдъ иньшихъ вязнѣвъ. Вандейскій парубокъ обозвавъ ся до неи.

— Дѣвчино, коли не возмешь собѣ заразъ соломы, то тобѣ не лишать нѣчого.

Та въ неи ледво стало силы затремтѣти при зôтханяхъ чимъ разъ грубшихъ.

— Не турбуйтесь, добродѣю! Менѣ байдуже, на чѣмъ и де я лежу, нехай лишь иньшй корыстають. Я чую себе дуже хорою: въ горлѣ мене такъ пече, такъ пече... и черезъ те дрожь мене проймае.

Своими великими шорсткими руками вôнъ легенько поднявъ еи и лагôдно подсунувъ еи пôдъ плечѣ й потилицю жменю соломы, яку здумавъ захопити въ сутолодѣ.

— Ади... Ось такъ... такъ буде лѣпше, правда?...

Вôддыхъ дѣвчины робивъ ся чимъ разъ бôльше прискореный; зовсѣмъ безкровнымъ голосомъ вона просвистѣла:

— Ой, добродѣю, якъ я бою ся... якъ я бою ся вмерти тутъ, занадто швидко... на тôй вохкôй земли, пôдъ отсимъ ослизлымъ муромъ...

— И чогожь ты боишь ся вмерти теперь, гôрше нѣжь коли инодѣ, дѣвчино? Хиба не маешь спокою въ тôмъ темнôмъ кутѣ?

— Ой, нѣ! Я хотѣла бы йти на шафотъ зъ иньшими, щобъ число закладникôвъ було повне, и щобъ вони не вертали за мучити мою Реноду!

Вôнъ здвигнувъ плечима и не сказавъ еи нѣчого. По кôлькохъ хвиляхъ вона здрѣгнула слабше.

— Добродѣю... не маєте трошки воды?

— Нѣ! Тобѣ хочеть ся пити?

— Такъ, хочеть ся пити... та я не про тее... я хотѣла бы вмыти собѣ руки й лице зачорнене порохомъ, щобъ бути зовсѣмъ чистою, зовсѣмъ бѣлою, коли стану передъ Матѣрю Божою!

Парубокъ сидѣвъ на земли, зложивши навхресть руки и не знаючи, що вôдповѣсти. Минала хвиля за хвилею. Дѣвчинка вôдозвалась до нього майже нечутно:

— Добродѣю... отсе... чую, що во мною конець... Чуєте...

Вôнъ нахиливъ ся.

— Коли хочешь, щобъ я чувъ, що кажешь, то обернися лицемъ до мене, а не говори до муру.

Вона не обертала ся, але вживала найбôльшого з'усиля, щобъ говорити слова выразно.

— Нѣ... не хочу обертатись до васъ... мôй вôддыхъ — отрута и вдыхаючи його вы могли-бъ заразити ся.. Добродѣю, не могли-бъ вы менѣ покласти де що... камѣнь... що будь пôдъ голову? Менѣ було бы лекше дыхати...

Вôнъ пôднявъ еи голову и по змозѣ обережно положивъ на своимъ грубôмъ колѣнѣ.

Вона троха лекше вôдôтхнула.

— О, се не камѣнь, добродѣю, се щось мягеньке... се може ваша рука... Вы такій добрый... Зробѣть ище ласку та зложѣть менѣ навхрестъ руки на грудяхъ... сима вже не здужаю...

Парубокъ зложивъ еи руки на грудяхъ. Вона говорила далѣ, все мучатись своими думками:

— Охъ, добродѣю... пресвята Дѣва таки скаже, що се не гарно молити ся зъ такими чорными руками... Але я не стрѣляла... охъ, нѣ! Я не забила нѣкого! Я збрехала, щобъ [illegible] иньшихъ, а се ... ка пôдла брехня, прав[illegible]

— Нѣ, дитино, я сказавъ тобѣ, се брехня дуже добра, дуже великодушна... и такъ само не турбуй ся своими брудными рученятами... цѣле твое бѣдне маленьке тѣло лишить ся въ отсьому погребѣ, а тôлько твоя душенька пôде вôдсѣля и полетить зовсѣмъ чиста й бѣла.

— Спасибô вамъ, добродѣю, спасибô! Охъ, який вы добрый!

Потôмъ настала знову довга мовчанка; вона вôддыхала вже лишь рѣдко, судорожно хлипаючи.

Тодѣ вôнъ не смѣючи вже говорити, провѣвъ своимъ пальцемъ по еи тоненькôмъ обличю, щобъ переконати ся, чи еи повѣки холоднй. И вôнъ почувъ, що по шкôрѣ вже зимнôй плили помалу теплй ще сльозы. Вôнъ запытавъ лагôдно:

— Чого плачешь, дитино Ты жь перша будешь вôльна вôдъ нашихъ мукъ. Се повинно потѣшити тебе.

Пôдъ тымъ грубымъ, рапавымъ пальцемъ, що пробувавъ несмѣло та незручно погладити еи лице, дѣвчина розпучливо зарушала устами, щобъ сказати ще щось, але еи не ставало духа, слова не йшли зъ устъ. Парубокъ, забуваючи небезпеку заразы, нахиливсь ище бôльше и притуливъ вухо майже до самыхъ еи устъ.

— Я не плачу задля себе... Я лише тому, що торбую ся за-про тыхъ добрыхъ людей у селѣ. Я така худа та марна, що каты готовй не завважити, коли я вмру, готовй забути мене въ тôй поганôй темнôй норѣ. И тодѣ моя брехня не здалясь нѣ на що! Ахъ, добродѣю, будьте такй добрй, заведѣть ихъ ажь до мойого тѣла и розповѣджте имъ, що я також закладниця, и нехай вони переконають ся, що я тому не винна, коли не могла дождати тои хвилѣ, щобъ ити на ихъ шафотъ... и що я нѣчого не заподѣяла собѣ, щобъ навмысно вмерти швидше вôдъ иньшихъ. И скажѣть имъ, прошу васъ скажѣть имъ, що моя смерть повинна бути почислена якъ вôдкупъ за иньшихъ.

— Добре я скажу имъ усе. Законъ про закладникôвъ выразный: ты заплатила за нихъ, и имъ не зроблять уже нѣчого злого. Тожь не бôй ся и вмирай собѣ спокôйно, вмирай...

Немовь бѣдный листочокъ торганый та тремтючій вôдъ вѣтру, такъ и вона на колѣнахъ у парубка стрепенула ся легкою дрожю. А потôмъ безъ шелесту вôдôрвала ся вôдъ сього житя зъ останнѣмъ, ледво чутнымъ зôтханемъ:

— Спасибô, добродѣю, спасибô... вмираю задоволена... коли вы запевняете мене, що моя смерть... таки почислить ся...

Вона не обôзвалась бôльше. Парубокъ не чувъ бôльше нѣчого. Слабенькій вôддыхъ не торкавъ уже його нахиленого лиця. Зворушеный вôнъ шукавъ своею грубою, мозолястою рукою еи тоненькихъ, холодныхъ повѣкъ. Вôнъ замкнувъ ихъ зъ останными, несмѣлыми пестощами. Двѣ дрôбнй сльозы ще тремтѣли на нихъ, двѣ маленькй, холоднй сльозинки.

И въ пôтьмѣ тюрмы парубокъ інстинктово зробивъ великій знакъ хреста, якъ коли-бъ його пальцѣ замочились були въ свяченôй водѣ.

Руській народе розсуди насъ.

(Дальше.)

Було се въ шѣстьдесятыхъ рокахъ, коли Ляхи выторгували собѣ у вѣденьского правительства цѣлковите пановане надъ Русинами. Тодѣ то московській факторы знаючи, якъ розъяренй Русины на Ляхôвъ, що и маму продали бы, пôдступили и добили торгу зъ провôдниками, що они будуть учити свôй нарôдъ будьтобы Москалѣ а Русины оденъ нарôдъ. На що се Москалямъ, вже сказалисьмо. И тй то провôдники не кажучи и не признаючи ся народови, до чого они ведуть, стали звôльна мало помалу перебомкувати, що мы Русины а Москалѣ, се оденъ нарôдъ, однакъ не важили ся писати по російськи, тôлько по нашому, зъ маленькою примѣшкою російськихъ слôвъ. А звѣсна рѣчь славяньськй бесѣды всѣ до себе суть менше або бôльше подôбнй.

Та се впрочѣмъ нема що дивувати ся. Коли сирота лишить ся, а богатый, то заразъ вуйко радъ бы его до себе загорнути а стрыйко до себе. А одному и другому не залежить на сиротѣ тôлько на его добрахъ. А сирота Русь-Украина богата у всьо добро, що вже до лѣтъ дорастае, тому то вуйки та стрыйки боять ся, щобы не треба вôддавати те що забрали, та ще и рахунокъ здати. Кождый зъ тыхъ, що загарбали наше добро про себе думае: „лѣпше було бы якъ бы бѣда минула ся де, або до насъ пристала“.

Але скаже не оденъ, що чейже всѣ кацапы рублѣвъ не берутъ, е мѣжь ними дуже порядни и добрй народолюбцѣ, то якже бы они могли брехнею жити? На се мы скажемо ось що: Чиста правда, що е мѣжь кацапами такй, що и не нюхали рублѣвъ, бо тй обдуренй своимъ штабомъ стали Москалями и то не за рублѣ, а черезъ се, що Ляхи насъ тиснуть. Они стратили вѣру, що руській нарôдъ може ще выратувати ся и кажуть: „маемо топити ся въ ляцкôмъ багнѣ, то вже лѣпше въ російськôмъ морю. — се выглядае такъ, якъ бы хто сказавъ: мае насъ Лях повѣсити, лѣпше най Москаль застрѣлить. Та впрочѣмъ за що Росіи всѣмъ кацапамъ рублѣ давати? Они тôлько штабъ, головну коменду прекуплюють, а вже рѣчею того штабу е зробити всьо, щобы его армія слухала. Щобы-жь знову та армія ихъ слухала, взяли ся на хитрощѣ.

Передовсѣмъ почали учити, що Украины нѣколи на свѣтѣ не було, що Украину Ляхи выдумали въ р. 1863 якъ робили повстане и для себе выдумали пѣсню „єще Польска не згінела“, а для Русинôвъ „Ще не вмерла Украина“.

А выжь знаете, якъ то сирота лишить ся маленькимъ и на службу пôйде, то не разъ и не знае якъ по батьку вôнъ зве ся. Таке и зъ нашимъ народомъ. Пôдъ ярмомъ ляцкимъ, пôдь кнутомъ московськимъ забувъ сирота свою Украину, не мавъ часу на паньськôмъ ланѣ про ню думати. Та знайшли ся вѣщуны народу якъ Тарасъ Шевченко, Маркіянъ Шашкевичь, Иванъ Франко и богато другихъ народныхъ дѣячѣвъ, що вѣщимъ духомъ вôдчули въ попелѣ заховану искру, вôдгребли еи, та стаи роздувати народный огонь. Тодѣ то царськй наймиты выступили передъ нарôдъ зъ гавканемъ, що Украина се ляцка выдумка, а щобы ще лѣпше замакôтрити голову темному народови, стали нѣбы зъ російського, нѣбы зъ церковного тарабанити про „историческй начала“. Бѣдный нарôдъ темный, учувши щось церковного, думавъ, що се не знать якй твердй Русины, коли оно тымчасомъ або простй обманцѣ, або тыми обманцями збаламученй дѣти. А що се правда, що они брехнею туманять нарôдъ, наведемо ту одну поезію російського поета Реліева „Сповѣдь Наливайка“. Вѣршь сей написавъ Реліевъ ще въ р. 1820. Въ нѣмъ говорить Наливайко два разы про Украину, котру радбы свобôдною бачити, за котру иде бити ся зъ Ляхами. Отже по перше що въ р. 1820 ляцького повстаня не було, а вôдтакъ анѣ Наливайка анѣ російського поета Реліева чейже Ляхи не пôдкупили, щобы выдумали Украину якъ „Русское Слово“ бреше.

А щобы довôдно показати самому Русскому Слову, якъ оно безлично руській нарôдъ обдурюе, мы такой чисто по російськи наведемо той вѣршь, най оно читае и паленѣе зô встыду, коли розумѣе ся, ще якій встыдъ мае. Отже Реліевъ такъ представляе:

Сповѣдь Наливайка.

Не гаварі атец святой
Что ето грех, — слова напрасни...
Пусть грех жерстокой, грех ужасний!
Чтоб Малоросії радной
Чтоб рускому народу
Внов возвратить ся давну свободу
Грехі Татар, грехі Жідоф
Атступнічества Унiятоф
Я на душу прінять гатоф...
І так уж, не старай са боле
меня страшить — не убіждай!
Мне ад — Україну зреть в неволе
Єя свабодной відеть — вот мне рай!

Єщо ат самой калібелі
Ку свободе страсть зажглас ва мне,
Мне мать і сьостри песні пелі
А незабвенной свабаде.
Тогда обнятий ніскім страхом
Некто не рабствовал пред Ляхом!
Некто дней жалкіх не влачіл
Пад іґом страшним і безславним
Казак в союзе з Ляхом бил,
Как вольний з вольним, равний з равним.
Но всьо ісчезло как прізрак
Давно узнал уже казак
В сваїх союзніках тіраноф
Жід, Уніят, Літвін, Поляк
Как стая кровожадних враґоф
Безпощадно терзають нас
Закон в Варшаве давно уж дремлет
Ваобще слишен народу ґлас
Єму нікто нікто не внемлет.
Ку Палякам ненавіст з тех пор
Ва мне взбуділась і кроф бушует
Уґрюм, суроф і дік мой взор,
Душа за вольностей тоскуеть,
Адна мечта і ноч і день
Преследуеть меня как тень
І не дайот спакоя
Не в тішіне степей радних
Не в таборі в вихрі боя
Не в час мальби в церквах святих
Пора — мне шепчет ґолос тайний
Пора ґубіть враґов **України.**

Ізвестно мне паґібиль ждьот
Тоґо, кто нервой востайот
На прітеснітелей народа
Но ґде, скажі, коґда била
Без жертв іскуплена свабода?
Судьбэ меня уж отрекла.
Паґібну я за край родной
Я ето чувствую, я знаю.
Но радостно атец святой
Я жребій свой благословляю.

Оттакъ писавъ не Украинчикъ „Щеневмерликъ“, анѣ Лях, тôлько російській поетъ Реліевъ. И щожь ты поганый кацапе скажешь на се? Будешь дальше обдурювати, темный нарôдъ, що Украина то выдумка Ляхôвъ?

Дописи.

ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

А въ цѣсаря добра служба...

„А въ цѣсаря добра служба тай добра заплата“ — спѣвають въ однôй „воядькôй“ пѣсни. Добра служба, особливо для нашого хлопа, а яка вона добра, про те нехай скажуть дещо числа наведенй послами при дебатѣ надъ вôйськовымъ предложенемъ въ парляментѣ. Числа тй беру лише про Галичину, бо вони для насъ найцѣкавѣйшй, и про перемышльській корпусъ, бо тамъ найбôльша строгôсть пануе. Ось и плоды тои строгости: Въ 1901 роцѣ було въ тôмъ корпусѣ 92 доконаныхъ, а 70 намѣреныхъ самовбійствъ, 7 тяжкихъ покалѣчень, 44 умопомѣшань, 13 выпадкôвъ нездôбности до службы въ наслѣдокъ катованя, 400 выпадкôвъ дезертирства и 725 карь вязницѣ. Въ 1902 роцѣ було въ тôмъ самôмъ корпусѣ 60 доконаныхъ, а 80 намѣреныхъ самовбійствъ, 26 покалѣчень наслѣдкомъ катованя, 700 увязненыхъ, 50 судовыхъ, а 100 дисциплінарныхъ слѣдствъ за те, що рекрутъ замѣсть „hier“ сказавъ „есмь“. За те „hier“ и „есмь“ карають вôйськовй власти загаломъ дуже строго, немовь бы вôдъ того, якъ рекрутъ вôдозветь ся, залежало спасеніе Австріи и Габсбурґôвъ. Такъ пр. за убійство рекрута засуджено убійцю на 3 мѣсяцѣ вязницѣ, а за те, що одинъ рекрутъ сказавъ „есмь“ замѣсть „hier“, засуджено його на 5 мѣсяцѣвъ вязницѣ! Тôлько про перемышльській корпусъ. А що-до цѣлои Австріи, то тутъ припадае въ вôйську одно самовбійство на 970 людей, коли пр. въ Нѣмеччинѣ одно самовбійство въ вôйску припадае 2.600 людей!

Коли вже пишу про „цѣсарську службу“, то варта згадати, якъ то „цѣсарськй дѣти“ усмиряли минувшого лѣта хлопськй страйки. Польській посолъ Брайтеръ позбиравъ вôдъ наочныхъ свѣдкôвъ докладнй вѣсти про те, якъ надъ ними збыткували гузары, котрыхъ порозсилано по селахъ. Коли читати тй зôзнаня, то прямо волосе встае, якъ могло щось подôбного дѣяти ся въ цивілізованôмъ краю пôдчасъ супокою. Для примѣру наведемо, не выбираючи богато, перше лѣпше зôзнане свѣдка зъ Яхторова, де гузары безъ найменьшои причины перешаржували кôлька разôвъ улицю, нападаючи на кождого хто попавъ имъ пôдъ руки, и де одинъ хлопъ, Франко Скочилѣсъ, умеръ навѣть вôдъ раны, яку дôставъ шаблею по головѣ! Отъ хочь-бы зôзнане Кузьмы Луця: „Дня 1. серпня 1902 коло 8. годины рано вертавъ я вôдъ сусѣда, де мене кликали до хорого коня. Ажь тутъ нагло напали на мене гузары, котрй рубнули мене три разы шаблею въ голову. Я впавъ на землю и заразъ дôставъ въ голову кôнськимъ копытомъ“... Такихъ зôзнань цѣла копиця. Лишь дивувати ся приходять, де тодѣ були хлопськй вилы, косы, сокиры, истики и т. п.?!

„Непорозумѣне.“

Въ одномъ зъ попередныхъ листôвъ згадувавъ я про те, що міністерство просвѣты надало кôлькомъ Русинамъ студентамъ фільософіи стипендіи пôдъ условемъ, що вони черезъ 6 лѣтъ будуть учити по польськихъ ґімназіяхъ. Въ тôй справѣ хотѣли руськй послы внести интерпеляцію въ парляментѣ, але ще передъ тымъ выяснили имъ въ міністерствѣ, що таке услôве дôстало ся до стипендійныхъ декретôвъ лишь черезъ „непорозумѣне“ зъ вины одного міністерського урядника Нѣмця...Намъ те „непорозумѣне“ выдаеть ся дуже дивнымъ; вôдки урядникъ Нѣмець впавъ бы на думку вписувати въ декретъ якйсь условя безъ приказу высшои власти. Отъ мабуть швидше правительство выкрутилось „непорозумѣнемъ“... А коли се правда, то що мы варта въ очахъ австрійського правительства, мы, 3-міліоновый

народъ, що платить податки и дає рокрута, коли перший лѣпшій урядник через свой дурный розум може нашихъ дѣтей вôддати на службу нашимъ ворогамъ?! Те „непорозумѣне" ще для насъ гôрше, якъ коли-бъ дѣйстно поставили були таке понижаюче условє; тодѣ було-бъ видно, що насъ насилують, а теперь выходить, що насъ прямо за нѣчо не маютъ, що перший-лѣпший нѣмецькій дуракъ въ Міністерствѣ думає, що „Galizien — Polen", а въ „Polen" мусять бути „polnische Schulen"...

Зміна намѣстника.

Ходять слухи, що галицкій намѣстникъ гр. Півінскій пôде на зелену пашу, якъ лишь польска шляхта найде заступника, а правительство вже пристало на те. Польска шляхта розгнѣвала ся на Півінского, що вôнъ не поставъ ся о выемковый станъ пôдчасъ стрейковъ, и хоче на посаду намѣстника посадити такого панка, котрый бы ще лѣпше державъ у рукахъ руськихъ хлопôвъ. Мѣжь кандидатами находить ся також теперѣшный краевый маршалокъ Андрѣй Потоцкій, оденъ зъ найбôльшихъ Русиноѣдôвъ мѣжь польскою шляхтою. Зрозуміло для насъ все одно... Намѣстникомъ при теперѣшныхъ вôдносинахъ може стати лишь такій чоловѣкъ, на якого пристане польска шляхта, а польска шляхта має тôлько силы, абы не пристати на такого, що поступавъ бы послѣ австрійскихъ законôвъ, а тымъ самымъ вкоротивъ шляхотску самоволю. Теперѣшный намѣстникъ Галичины мусить танцювати такъ, якъ грає польска шляхта, а чи тымъ „танцюристомъ" буде Півінскій чи Потоцкій, чи навѣть якій членъ Габсбургского дому, для насъ те все одно, мы противъ усѣхъ мусимо и будемо якъ найострѣйше бороти ся!

25. лютого, 1903. р. М. Л.

West Troy, N. Y.

У насъ иде дуже добре робимо переважно въ желѣзной фабрицѣ. Но хочу я переважно передовсѣмъ навести тутъ кôлька фактôвъ що дѣе ся у нашой парафіи. Якось то зъ великимъ тягаромъ побудовалисьмо собѣ церковцю, щобы вскрѣпити и нашій душевній силы, трудиласьмо ся всѣ о сколько нашихъ силъ и трудимось до днесь. Но початки находять ся такій люде, вовки въ овечой шкôрѣ, що хотѣлибы, щобы причинити ся до підтримания и украшеня храму Божого но ще водберають доходы якій приходить и робили и роблять роздоры и зъ того повстають всякій непорозумѣня мѣжь народомъ, зъ чого прийшло до тому пару лѣтъ церковь роздѣлила ся на 2 части на Православну и Цареславну но не зъ причины звященника но зъ причины тыхъ людей, котрй бы найстаршими и мали усе у рукахъ и всѣмъ господарили и побудовали газвы. Н... ще суть тй но... бы пхати носа до чужого проса бо вже за богато. если же и на дальше такъ будуть поступати кривдячи церковъ то лихо чекає парохію. Теперь о. Д. Добротворъ прибулъ до насъ и занялъ душпастырство и вже доки ... що будуть зъ нами працювати для добра нашого, въ справахъ церковныхъ, свѣтскихъ и для украшеня нашои церкви и думаемо, що теперь настане спокôй, бо лѣпшого священника якъ о. Добротворъ нѣколи не достанемо. Часъ братя Русины покинути сварнѣ и роздоры а тримаймо ся купы, жиймо въ згодѣ, бо де згода тамъ миръ и Богъ благословить.

Оденъ зъ Парафіянъ.

НОВИНКИ.

Памятайте на „Руско-Народный Домъ Еміграційный въ Америцѣ" и высылайте жертвы до касієра пôдъ адресою: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а заразомъ увѣдомить о томъ секретаря вôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

— **Вже** и на корабляхъ, посередъ моря, починають выходити часописи. Пасажирскій корабель „Etruria", що причаливъ оногды зъ Ливерполю до нюйорского порту, перший привѣзъ такую новость. Посередъ безмежного океана выдавано на корабли газетку зъ найновѣйшими вѣстями и телеграмами зъ цѣлого свѣта, якій пересылано на корабель при помочи телеграфу безъ дроту. Вынахôдникъ сего телеграфу, сиґноръ Маркони, ѣхавъ такожь на тôмъ корабли и мôгъ смѣло гордити ся своимъ вынаходомъ. Всѣ подорожній, котрй були на корабли, вычитували въ газетѣ, що прим. вчера передъ вечеромъ поборони македонскій ворохобники оденъ вôддѣлъ турецкого вôйска; нынѣ розбивъ ся зелѣзничій поѣздъ, коло Ель-Пасо, Тексасъ, при чѣмъ погибло 5 особъ; о 12-ôй годинѣ въ ночи лютувала грôзна пожежа въ Ґібралтарѣ и т. п. Чи не чудо?

— **Бурскій** генералъ Піерсонъ загоствивъ на днахъ до Скрентонъ, Па., де буде мати кôлька цѣкавыхъ вôдчитôвъ про Бурôвъ та ихъ войну зъ Англіями. Зводѣля пôде вôнъ до Вілксбери, Олифантъ и другихъ доокрестныхъ мѣстъ, въ котрыхъ такожь загадує дати по одному вôдчитови. Въ сей способъ бурскій патріоты ознакомлюють цѣлый свѣтъ зъ справами своего народа.

— **Смерть** въ огни найшло минувшого тыжня въ мѣсточку Лейтеръ, В Ва. ажь 6 особъ нараз. Всѣ они спали въ одномъ зъ тамошныхъ готелѣвъ, въ якôмъ середъ ночи повставъ огонь и такъ скоро обнявъ цѣлый будинокъ, що хто твердо спавъ, той вже бôльше не пробудить ся. Згорѣло загаломъ 6 особъ, а 10 тяжко попекло ся и попарило.

— **Угорскій** часописи доносять, що въ Будапештѣ померъ тамошный міліонеръ Игнатій Вексельманъ, котрый цѣле свое майно записавъ на добродѣйнй цѣли. Еще передъ смертію переслалъ вôнъ опечатаный листъ міністрови просвѣты Влахичови. По отвореню листу показало ся, що було въ нѣмъ завѣщане, котрымъ Вексельманъ переказує 2 міліоны коронъ на домъ сиротъ по учителяхъ, а 1 міл. 400 тыс. кор. на институты для отемнѣлыхъ.

— **Експлозія** газôвъ лучила ся недавно въ копальни угля коло Латробъ, Па., и була причиною смерти 7. робôтниковъ. Мѣжь нещасными жертвами катастрофы е также кôлька славяньскихъ именъ, якъ Флякъ Гудакъ и ин.

— **Пôдчасъ** нôчныхъ маневрôвъ англійскои фльоты коло острова Корфу, лучило ся страшне нещасте. Именно зъударивъ ся панцирникъ „Плаверъ" зъ торпедоносцемъ „Арвелъ" и перетявъ его на двѣ части. Перстятый торпедоносець, сейчасъ потонувъ, въ наслѣдокъ чого погибло 15 воякôвъ. Середъ темнои ночи не було й бесѣды о якôмъ небудь ратунку.

— **Днемъ** нещастя для майнерôвъ въ Шамокін, Па. бувъ день 12. с. м. Того дня убило въ майнахъ 2 охъ робôтниковъ, 2-охъ залила вода, а 3-ехъ було тяжко потовченыхъ. Разомъ 7 жертвъ. Всѣ тй нещасливй случаѣ приключили ся въ копальняхъ на Hickory Ridge.

— **Минувшого** понедѣлка заименували въ судѣ въ Скрентонѣ д-ра Юліяна Чупку, рускогo адвоката зъ Вілксбері, адвокатомъ на повѣтъ Лакавана. Єго офісъ мѣстить ся пôдъ Нромъ 303 Spruce street въ Scranton, Pa.

— **Праця** арбітраційнои комісіи въ справѣ майнерского страйку, вже покôнчена, Комісія предложила оногды свôй засудъ президентови Рузвелтови, але єго змѣстъ незвѣсный доси нѣкому.

Ню-Йорскій „Herald" доносить, будьто бы майнерамъ признано 10-процентову пôдвышку, (почавши вôдъ Падолиста минувшого року,) важене угля и юніо. Засудъ мае бути оголошеный сими днями.

— **Мѣсцемъ** страшного нещастя бувъ оногды зелѣзничій дворець (діпо), въ Olean, N. Y. Ото въ наслѣдокъ зъударення ваґонôвъ, якй були наповнені нафтою, розбивъ ся оденъ резервоаръ, а нефта розляла ся поземли и начала горѣти. Сейчасъ збѣгло ся кôлька сотъ осôбъ, щôбы придивляти ся на огонь, коли въ тôмъ експльодувавъ другій и третий збôрникъ зъ нафтою и горючій плынъ полявъ ся струею на цѣкавыхъ зрѣтелѣвъ. Всѣ стали утѣкати, та теперь вже за пôзно. На многихъ почала горѣти одежа и повстало дѣйсне пекло, Наслѣдки ихъ цѣкавости були такй, що около 30 осôбъ згорѣло живцемъ, а въ двое тôлько попекло ся небезпечно. Зъ тыхъ послѣдныхъ 4. померло доси въ шпиталю.

— **Тифъ** появивъ ся въ Айтака, Н. Й. и загортае чимразъ бôльше жертвъ. Доси занотовано тамъ 50 случаѣвъ смерти, а около 200 занедужань на тифъ.

— **Просимо** канадійскихъ Русинôвъ не посылати намъ срѣбныхъ канадійскихъ грошей, бо они ту не маютъ тои вартости, що въ Канадѣ. Мы тратимо на нихъ половину. — Такъ само просимо не присылати намъ канадійскихъ почтовыхъ значковъ.

Редакція.

— **Пригадуемо** еще разъ всѣмъ интересованымъ, що Руско англійскй провôдника ще не надрукованй. Скорше не будемо ихъ мати, якъ за 2 мѣсяцѣ.

Редакція.

Просимо нашихъ читателѣвъ, щобы при змѣнѣ адресы подавали также свôй давный адресъ.

Редакція.

Що каже історія про царѣвъ?

Кажуть що рускій народъ бѣдный. То правда. Але зъ другого боку вôнъ дуже богатый — а то на бѣду та на ворогôвъ. Кôлько то тота Русь-Украина мала и мае непріятелѣвъ! Порахуймо. На Украинѣ пôдъ Москалемъ царь и его чиновники остатну шкôру здирають зъ робôтника и хлопа, та ще затыкають му уста, щобы не кричавъ. У Галичинѣ Ляхи и жиды хотѣлибъ намъ выдерти остатный кусникъ землѣ. На Угорщинѣ Мадяры обходять ся зъ Русинами гейбы зъ худобою, ба навѣть Румуны на Буковинѣ и тй пôдносять свои лѣнивй головы та хотять надъ нами старшувати. Отъ придивѣть ся лише, кôлько то бѣдный Русинъ мусить держати на своимъ карку.

Але справедливо скажу, що анѣ Москаль, анѣ Ляхъ, анѣ Мадяръ та Румунъ, ба навѣть жидъ не е рускому народови такъ шкôдливый, якъ тотй гадюки, котрй выгрѣла Мати-Русь на своихъ грудехъ.

Найбôльшими ворогами батькôвщины е кацапы, москвофулы, або якъ ихъ справедливо называють въ Америцѣ, хрунѣ. Бо звѣсна рѣчь, що домашный злодѣй найгôршій.

Коли злодѣй иде на друге село красти, то вôнъ мусить мати своихъ довѣреныхъ у тôмъ селѣ, котрй покажуть ему дорогу. Такимъ злодѣемъ е московскій урядъ, котрый до решты хоче здерти и знищити нашу волю и ту любовъ, яку мы маемо до свого рôдного краю.

Тыми довѣреными домашными злодѣями, котрй мають помочи царскимъ опрышкамъ цѣлкомъ намъ закувати руки и ноги, е пôдлй московскй перевертнѣ.

Коли бразилійскй плянтаторы потребували таного робôтника, а не могли го нѣгде на свѣтѣ дôстати, послали помѣжь Русинôвъ аґентôвъ, котрй пôддурювали народъ у всѣлякій спосôбъ, оповѣдаючи про Бразилію якъ про земный рай та кажучи, що туды кличе Русинôвъ небôщикъ Рудольфъ, и т. п. байки.

Богато темного народу повѣрило тымъ дурницямъ и поплыло спѣваючи до бразилійского пекла. Ничь не помагало, що розумнй люде перестерѣгали. Нашь Русинъ не вѣривъ нѣкому, лишь стрѣмголовъ кинувъ ся у бразилійску пропасть, гадаючи, що на днѣ тои пропасти — Богъ зна — яке щасте. Та скоро лишь станувъ на дошкахъ шифы, а вôдтакъ по довгôмъ бѣдованю вывели го на обѣцяну землю, доразу пôймивъ бѣдный мужикъ, якъ страшно ошукали его проклятй аґенты.

Коли погнали го на горячй багна до плянтацій якъ худобу або коли опинивъ ся середъ вôдвѣчныхъ лѣсôвъ, повныхъ гадюкъ та дикихъ звѣрôвъ, згадавъ тогды ту добру раду, якои не хотѣвъ послухати вôдъ добрыхъ людей

Отсе саме дѣе ся изъ тыми темными нашими людьми, котрй слухають москвофульскихъ байокъ про царѣвъ добродѣѣвъ та освободителѣвъ. Неразъ буде найлѣпшій чоловѣкъ и на розумѣ здоровъ, але лишь поти, поки не почуе того носамовитого слова „царь". Здаеть ся, гейбы тымъ збаламученымъ людямъ бракувало якъ разъ тои однои клепки, котра прецѣнь повинна имъ вказати се, що видять очи. Гей! збаламученй братя! кажѣть собѣ вставити тую клепку якъ найскорше, щобы не було за пôзно!

А я хочу вамъ лишь мимоходомъ де що розповѣсти за тыхъ „пресвѣтлыхъ" царѣвъ, а якъ вы мѣркуете, що я — выбачте — брешу, спытайте першого лѣпшого розумного чоловѣка, то узрите, що таки моя правда. А що тутъ въ Америцѣ бабске право, то и я зачну свôй розказъ вôдъ бабы, царицѣ Катерины II ои.

Хтожь то она була? — Цареславнй величають ей яко свою найбôльшу царицю, котра придбала Росіѣ богато землѣ и славы. — Мы знову, Украинцѣ, памятаемо ей яко найбôльшого ворога нашои вôтчины, тому що она вôдобраля остатну крихотку свободы нашому народови и казала до тла зруйновати славну нашу козацку Сѣчь свому енералови Текельому. — Але мы поминемо нашй народнй жалѣ, а лише спытаймо ся, що каже за ню історія, за ту „преславну" царицю?

Хто була одже цариця Катерина II.? — **Катерина II. була насамперед убійницею свого власного чоловѣка, царя Петра III.** На ей розказъ его задушили, а она по нѣмъ стала панувати. Коли се неправда — заперечте цареславнй. Ану! **По друге ся „славна" матушка-цариця була блудницею гôршою, нѣжь послѣдна роспустниця, котра задля нужды продае свое тѣло. Она жила въ такôй розпустѣ, що водила ся зъ льокаями, салдатами, зъ першимъ лѣпшимъ мущиною, котрый ей сподобавъ ся.** Она мала тôлько любовниковъ, що завстыдала бы кожду ледачницю, котра волочить ся по стрітахъ. — Въ такôй розпустѣ прожила она ажь до смерти, жіючи тыждень зъ тымъ, другій тыждень зъ другимъ коханкомъ на вѣру.

По трете, ся потвора, котру зовуть Катериною II-ою, була гієною для нашого украиньско-руского народу.

Лишь оденъ прикладъ вамъ покажу, щобысьте мали понятіе, якъ пôдлою була та „велика" Катерина.

Коли на Украинѣ польскй паны вже занадто доскулили нашому народови, народъ почавъ розмышляти, якбы тѣ бѣды збути ся. Се дѣялось на правобережной Украинѣ, котра тодѣ еще належала до Польщѣ. Катерина II. хотѣла, щобы могла вмѣшати ся въ польскй справы и захопити Польщу въ свои руки. Тому-то бере она и пише до Украиньского народу золоту грамоту, въ котрôй обѣцяе, що буде помагати хлопамъ, абы вырѣзали деруновъ-панôвъ. Ба навѣть посылае имъ своихъ аґентôвъ, котрй привозять грошѣ и ножѣ, а на чолѣ повстаня назначуе козака Максима Зелѣзняка и Ґонту, котрого перемовлюе изъ польскои службы. Украиньскій народъ, бачучи за собою царицю, повстае однодушно въ околици Уманя, вырѣзуе панôвъ и жидôвъ до ноги тай чекае, що звелить далѣ робити матушка Катерина.

А она що робить? Присылае свое вôйско, запивае на смерть нашихъ гайдамакôвъ, а коли тй лежать пянй, **московскй жовнѣры перевязують ихъ до одного и вôддають въ руки Ляхамъ.** Оттакою то зрадою московскою закôнчила ся гайдамаччина. Самй Москалѣ намовили рѣзати Ляхôвъ, а вôдтакъ одурили и пôдступомъ вôддали Полякамъ повязаныхъ нашихъ хлопôвъ гей стадо баранôвъ. — Кровь Ґонты и покатованого руского народу у Варшавѣ, якъ и уся кровь, котра поплыла у гуманьскôй рѣзнѣ, се е дѣло остатнои зъ остатныхъ, пôдлои роспустнои, вѣроломнои Катерины „великои." — Чи и се неправда цареславнй?!

А теперь розгляньмо ся дальше у цареславнôй історіи. Хто бувъ Александеръ I. Освободитель Европы?

Вôнъ казавъ замкнути въ „арештъ свого рôдного вôтця и тамъ его убити. Вôнъ е проте **вôтцеубійця.**

Николай I. той, що ходивъ противъ Мадярôвъ помагати Австріи въ 1848 роцѣ, е вѣроломникъ и катъ. Вѣру зломивъ свому братови Константинови, котрый яко старшій бувъ оголошеный царемъ. — Але Николай другого дня скинувъ го зъ престола и самъ ставъ царемъ, хочь днемъ упередъ присягъ бувъ на вѣрнôсть братови яко цареви. Вôнъ то бувъ тымъ царемъ, котрый казавъ вѣшати и стрѣляти кождого Русина, греко-католика, котрый не хотѣвъ пристати на царославіе.

Такимъ самымъ катомъ бувъ Александеръ II., котрого замордували революціонеры. Вôнъ такъ само знущавъ ся надъ Уніятами въ Холмщинѣ и на Бѣлôй Руси. А замордували го за тое, бо вôнъ обѣцявъ бувъ дати волю (конституцію), якъ лише вступивъ на престолъ, а пôзнѣйше не лише, що не додержавъ обѣцянки, але множество свободолюбныхъ — неразъ цѣлкомъ невинныхъ людей, посылавъ въ Сибѣрь та вѣшавъ. Сынъ его, Александеръ III. бувъ такій самый звѣрь, якъ его попередники. Доказомъ его лютости най буде се, що вôнъ казавъ повѣсити вагôтну жѣнку Зофію Перовску, хотяй всюды на свѣтѣ помилують жѣнку, котра е у беременнôмъ станѣ. Вôнъ окруживъ ся пôдляками, якъ Катковъ и Победоносцевъ, а тй опришки дораджували му усе лише бôльшй кайданы и неволю и вытворили той системъ шпіонскои пôдлоты, що нынѣ у Росіѣ ажь роить ся вôдъ детективôвъ у всѣлякôмъ станѣ. Вôнъ запровадивъ у Росіи той чортôвскій вынахôдъ т. зв. аґентôвъ-провокаторôвъ. Такій шпигунъ влѣзе помежи робôтникôвъ або хлопôвъ и удае бунтôвника. Закладае тайне товариство, люде завѣрять ему, говорять про свои кривды та способы, якбы до добра дôйти, а така царска падлюка иде вôдтакъ до шандарôвъ и дае знати на всѣхъ тыхъ своихъ нѣбы товаришѣвъ, що они бунтують противъ царя. Самъ намовивъ и збунтовавъ, а вôдтакъ доносить. А царскй посѣпакй лишь на то чекають. Заразъ хвалять ся передъ царемъ, якй то они вѣрнй слуги, якъ пильнують они царскои особы. И тымъ Юдамъ дають грошѣ и нагороды, а бѣдныхъ людей — одныхъ вѣшають, другихъ посылають на цѣле жите до карныхъ копальнь руды живого срѣбла або мѣди, де они цѣлый вѣкъ прикованй ланьцухами до своихъ тачокъ.

Врештѣ я не кажу вамъ вѣрити менѣ. Прочитайте собѣ книжку „Сибѣрь", котру написавъ не радикалъ Украинець, а американьскій горожанинъ, Юрій Кенанъ, котрый довгій часъ подорожувавъ по Росіи и Сибѣри та описавъ усю муку, кривду, и недолю народу пôдъ Москалемъ, а зъ другои стороны представивъ лайдацтво царя и царского уряду.

Тою самою дорогою, що его попередники, иде до теперь и теперѣшный царь Николай II. Єсли самй Москалѣ не годнй вытерпѣти такимъ порядкамъ, якй теперь е въ Росіи, єсли усѣ розумнй и чеснй головы у Росіи старають ся, щобы скинути царя и его посѣпакôвъ, а прійти до свободы, то що доперва маемо говорити мы, Украинцѣ, котрй мусимо тамъ кромѣ иншихъ кривдъ, зносити еще и ту найбôльшу, що намъ не вôльно говорити по свому!

Кобы всѣ Русины могли бути чесными и розумными, то не булобы певно москвофілôвъ мѣжь нами!

Кобы они умѣли читати и розумѣти по московски!

Я не хочу, щобы они читали Шевченка, Франка, Драґоманова и другихъ, якъ они кажуть „Вôкраинчикôвъ" — я хотѣвбымъ, абы кождый Русинъ знавъ Турґенева, Толстоя, Ґоркого, Некрасова, Рѣшетникова, Степняка, та взагалѣ всѣхъ найвызначнѣйшихъ російскихъ письменникôвъ. О! тогдѣ мусѣлибы стати ще бôльшими радикалами, чимъ зъ читаня самыхъ руско-украиньскихъ писателѣвъ.

Але щожь! Они мѣркують, и слушно, що для такихъ дурныхъ читателѣвъ, якъ они мають, що для хрунѣвъ выстарчить и та безмежна кацапска глупота, яку они друкують. О бѣднй, бѣднй читателѣ москвофульскихъ глупостей! Колижь то прозрять вашй темнй очи, коли опаде полуда изъ вашихъ очей. — То справдѣ чуда потреба, щобы дôстало ся въ вашй руки розумне письмо, котре продерлобы вашу слѣпоту.

Колибъ вы любили Росію, колибъ полюбили и знали ей исторію та літературу, вы задля любови тоижь Росіи булибъ найбôльшими ворогами царя и деспотизму. Та правда — що говорити слѣпому про образы. Та ще такому слѣпому, котрый хоче бути слѣпымъ, бо своей слѣпоты не бачить. — Темне стадо, ведене вовками иде на зарѣзь, и нѣяка сила не годна спинити вôдъ ятки баранôвъ.

Н. С.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, вышлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т.п. були надрукованѝ въ „Свободѣ" въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы ѥ дôстали найдальше въ попередну суботу.

ВСЯЧИНА.

Свѣтъ въ числахъ.

— Въ 1901 переплыло черезъ Суезкій каналъ 3505 кораблѣвъ. Въ тôмъ числѣ было: 2.075 англійскихъ, 511 нѣмецкихъ 281 французкихъ, 230 голянскихъ, 138 австрійскихъ, 129 россійскихъ, 57 японьскихъ, 87 италійскихъ, 35 испанськихъ, 47 скандинавскихъ, 20 даньскихъ, 40 турецкихъ и 25 американьскихъ (зъ Сп. Державъ). 10 кораблѣвъ припадае на другѝ поменшѝ державы, якъ греція, Бельгія Портуґалія, Арґентина,, Египтъ, Сіамъ и пр.

— Найбôльшимъ мѣстомъ въ Европѣ е Лондонъ, що числить теперь 6 міліонôвъ 300 тысячѣвъ жителѣвъ. По нѣмъ слѣдуе Парижь зъ 2 міліонами 511 тысячами 629 жителѣвъ; Берлинъ — 1 міл. 716 тыс. 108; Вѣдень — 1 міл. 502 тыс. 296; Петербурґъ — 1 міл. 489 тыс. 571; Москва 983 тыс. 600 Ґлязґо 714 тыс. 919; Брюссель 518 тыс. 387; Варшава 501 тыс.; Римъ 476 тыс. 917; Одесса 404 тыс. 640 и Копенгаґа, що числить 333 тысячѣвъ 714 жителѣвъ.

— Держава Ню-Йоркъ выдала въ 1901. роцѣ 46 міліонôвъ 78 тысячѣвъ 577 доларôвъ на публичнѝ школы, або о 2 міл. 973 тыс. 778 доларôвъ больше якъ въ попереднôмъ роцѣ. До народныхъ школъ сего стану ходило въ тôмъ роцѣ 1 міл. 139 тыс. 14, а до школъ высшихъ 70 тыс. 590 учениковъ.

— Автрійскій парляментъ складае ся зъ 425 пословъ. Число представителѣвъ поодинокихъ краѣвъ представляе ся такъ: Нижна Австрія посылае до парляменту 46 пословъ, Вызжна Австрія 20 Зальцбурґъ 4, Стирія 27, Каринтія 10 Краина 11, Ґориція и Ґрадиска 4. Истрія 5, Терстъ 5, Тироль 21 Форальберґъ 4, Чехія 110, Моравія 43, Шлескъ 12, Галичина 78 Буковина 11 и Дальматія 11

Исторія москальофільства въ Америцѣ.

(Дальше.)

Американьскѝ москвофілы — то polska chodaczkowa szlachta.

Такъ якъ мы описали упадокъ душевный о. Обушкевича, мы могли бы описати упадокъ кождого москальофіла. Се надзвычайно легко вôднайти стежку, по котрôй они сточують ся у пропасть. Стежка та пряма, безъ великихъ выкрутôвъ и загибôвъ. Коли москальофілъ разъ выразно признасть ся до москальофільства, его конець очевидный: вôнъ мусить занапастити свою душу. Богъ не позволяе грати ся зъ житемъ нѣ зъ щастемъ цѣлого народу. Богъ бажае, щобы народъ рускій доходивъ до щастя и до добробыту. Москальофілъ думае инакше. Томужь и кару мусить понести. Панъ Богъ затемнюе його розумъ, и вôнъ мусить ити на зустрѣчь своѣй погибели. Вôнъ думае, що божій законъ можна безкарно поломати. Та нѣ! божій законъ не вôльно нѣкому ламати. Хто поламле, той чи зробивъ се зъ розмысломъ чи безъ розмыслу, мусить надрушити свою душу. А той хто душу свою надрушить, той тяжко зате покутовати мусить. Душа есть свята, кожда душа, чи то поодинокого чоловѣка, чи то цѣлого народу.

Москвофілы на се не зважають; ихъ цѣль не допустити народъ рускій до свобôдного житя и до самостôйнои культуры. Томужь и кару мусять приняти: Богъ допускае ихъ душамъ пропасти, Богъ позволяе имъ выгубити себе самыхъ.

Въ попереддôмъ роздѣлѣ мы бачили сумный образъ, а то упадокъ священика о. Обушкевича. Теперь побачимо, якъ яснѝ простѝ, чистѝ душѣ молодыхъ рускихъ робôтникôвъ забрукали ся зъ того часу, коли они стали москальофілами

Йихъ історія, історія ихъ душъ, могла бы бути тежъ цѣкавою. Та списавши сю історію мыбъ побачили, що всѣ они до одного доходять: до загибели. Зразу мы бачили бы рôжнѝ мотивы, рôжнѝ выхôднѝ дороги, та пôдъ конець ихъ історіи булибъ однаковѝ, навѣть може банальнѝ.

Томужь мы не будемо ихъ душѣ такъ подрôбно розбирати, якъ мы се вчинили зъ душею о. Обушкевича; томужь мы тôлько постараемось намальовати тôлько кольоръ ихъ душъ, и такъ ихъ зъобразити, не мовь бы они мусѣли стояти на однôмъ и тôмъ образѣ. Мы маемо отже, подати тôлько загальну характеристику цѣлои тои ґрупы москальофілôвъ, котрѝ взяли собѣ за патрона свого о. Теофана Обушкевича.

На образѣ нашôмъ буде видно цѣлу ґрупу прерôжныхъ постатей, прерôжныхъ особистостей, прерôжныхъ характерôвъ зъ прерôжными мотивами и скалями чувствъ и настроѣвъ. Вся та ґрупа буде. Чимъ?

Высше мы бачили душевный упадокъ ихъ провôдника. Чи може та ґрупа буде жива его бездушіемъ? Тяжко се припустити. Вождь мае задачу будити въ своихъ приклонникахъ ентузіязмъ та непоборниму вѣру. О. Обушкевичь того не годенъ потрафити. Вôнъ не мае ентузіязму анѣ глубокои вѣры. Всьо у него поверховне, а найвысшимъ въ него идеаломъ — то символъ. то знакь того, що у символѣ есть укрыте, а чого власне о. Обушкевичь анѣ не знае, анѣ не може вôтчути. Ѥго свѣтъ — то обрядъ, котрый тôлько на „мінуты" вôдводить вôдъ „міра" до Бога. Такій чоловѣкъ не може оживляти тои ґрупы, хотяй, и есть еи провôдникомъ.

Тымъ менче може оживляти ту ґрупу хто-небудь инчій, або якихъ небудь кôлька людей.

Сеи ґрупы не оживляе нѣхто. Ся ґрупа представляти намъ може тôлько масу, котра пне ся дô якогось житя высшого, та сама и не знае, де те высше жите, анѣ куды до нього ити.

Жите тои групы, то жите масы, то жите великои части нашого люду, котрый станувъ на порозѣ житя, и пытае, якъ Понтійскій Пилатъ Исуса Христа „что есть истина?" И такъ само якъ Понтійскій Пилатъ не знае на се пытане вôдповѣсти, и, якъ Пилатъ повный очевидного зденервованя, засуджуе навѣть невинныхъ людей на пропяте.

Жите тои ґрупы — то жите масы. Недавно ще мы не могли були сказати, що нашъ народъ жие, хочь якъ маса. Що такъ було, на те була важна причина: нашъ народъ недавно прийшовъ до Америки. На початку свого нового житя у вôльнôй краинѣ вôнъ бувъ несмѣлый, вôнъ чувъ ся не свôй. Та поволи — поволи вôнъ выбудувавъ свои церкви, позакладавъ брацтва, а зъ ними и смѣлôсть у него взяла ся. Маючи свои брацтва и свою церкву вôнъ почувъ ся своимъ паномъ, и то все, що стояло йому на перешкодѣ: чи свое, чи чуже, вôнъ навчивъ ся поборювати. Крôмъ того, то тамъ його втягали до американьскои політики, вôнъ зачавъ голосувати, вôнъ зачавъ входити хочь дуже поволеньки въ американьске жите. Вôнъ побачивъ, що його потребують навѣть Американьцѣ, и вôнъ зрозумѣвъ, що якійсь пляцъ и йому належить ся.

Се все скрѣпляло його позицію въ Америцѣ, и коли вôнъ бувъ прийшовъ до Америки хочь трохи обробленый, вôн певно до теперь бувъ занявъ гôдне становиско въ Америцѣ.

Та въ краю его занедбали, та въ краю ему ничь не дали. Вôнъ прийшовъ сюды безъ найменчои освѣты и бачучи. що ему ту всьо вôльно, почавъ позволяти на всѣляку свободу, не выключаючи самои безчельности. Ѥсли бы мы могли писати о нѣмъ зъ обуренемъ, мы бы порôвнали его зъ геройами россійского писателя Максима Горького. У сего писателя мы бачимо всѣ шумовины суспôльности, невôльниковъ пянства, лихои долѣ та всякого грѣха зъ однои стороны, и людей, котрѝ спѣшать зъ одного настрою до другого, вôдъ однои думки до другои, вôдъ одного проступку до другого, та зъ одного мѣсця на друге зъ другои стороны. Ѥсли що тримае нашъ народъ, то его привязане до Бога, до родинного житя, та до невсыпучои працѣ. Але то привязане чимъ разъ бôльше слабне, и мы бачимо на нашихъ очахъ, якъ люде тратять вѣру въ Бога, якъ мучать ся у своихъ родинахъ, та якъ имъ захочуе ся легкого хлѣба за добру заплату. Першими, котрѝ розрушують всѣ основы житя нашого народу суть москальофілы. Що имъ Богъ, що имъ родина, що имъ честна, хочь тяжка праця! Абы дôрвати доляра, а въ якій спосôбъ дôйти до него, ихъ се не обходить. Ѥсли можна до доляра дôйти клеветою — all right, они клевечуть, если можна до доляра дôйти безчельностію — all right, они стають безчельными, если можна до доляра дôйти ґазетою — all right, они закладають „Правду". Се люди, котрѝ плюють на весь поступъ, на все жите народне, на все жите людске — бо имъ такъ лѣпше выходить.

Америка въ дечôмъ ихъ такожь выховала. Америка не лишь приодѣла ихъ по „паньски", але такожь навчила ихъ всѣхъ „бізнесовыхъ" способôвъ, на якихъ полягае американьска політика. Бо они знають и американьскій „бізнесъ" и американьску „політику" (risum teneatis!): Декотрѝ зъ нихъ суть, якъ господинъ Шлянта, суть першои клясы наганячами выборчими, а другѝ знову, якъ Гладикъ, выховували ся въ Ню-Йорку въ часѣ, коли въ тôмъ мѣстѣ зôпсуте доходило до найвысшого степени. Сей послѣдный прийшовъ до Ню-Йорку власне въ часѣ, коли звѣсна по цѣлôй Америцѣ зô своеи корупціи політична демократична корпорація „Tammany Hall" дôйшла до першорядного значѣня. Въ Ню-Йорку ставъ паномъ Ришардъ Крокеръ, а шефомъ поліціи Деверi. Корупція стала безчельною, а поліція супроти неи цѣлкомъ безвладною. Гладикъ (теперѣшный редакторъ (?!?) „Правды" ставъ гуляти. Служивъ по готеляхъ, а въ вôльныхъ хвиляхъ бавивъ ся въ політику. Въ готеляхъ бувъ услужный для „панôвъ", а політикуючи скорумпованôй нюйорскôй демокраціи. Лазивъ по кортахъ, и выроблявъ людямъ нашимъ американьскѝ паперы навѣть такимъ, котрымъ тѝ паперы цѣлкомъ не належали ся. Але що його обходила совѣсть! Абы долярь, або хочь кводеръ! Роблячи таку „роботу" вôнъ чувъ ся щасливый и свобôдный. вôнъ на воли! Вôнъ на свободѣ!

(Дальше буде)

На увязненыхъ страйкерôвъ рускихъ зъ Олифанту жертвовали.

Иванъ Венцка	50
Стефанъ Вислоцкій	50
Семанъ Вислоцкій	50
Василь Ванъ	40
Миколай Квока	25
Фецко Ковтко	25
Михаилъ Ковтко	25
Грицъ Карлякъ	25
Сидоръ Горей	25
Марія Венцко	25
Прокôпъ Пласконь	25
Мих. Новакъ	25
Иванъ Вирхняньскій	25
Спиридонъ Вирхняньскій	25
Ксеня Филтъ	25
Марія Ковтко	25
Юстина Адамовичь	25
Иванъ Квока	25
Грицъ Избиньскій	25
Антко Пелякъ	20
Осифъ Лыга	20
Петро Язвнчакъ	15
Иванъ Стефановскій	15
Педра Брена	15
Стефанъ Ковтко	15
Андрей Пласконь	15
Ѥвдокія Пласконь	15
Грицъ Горошчакъ	15
Каса Папачь	10
Марія Крайницка	10
Афтанъ Пупчукъ	10
Анна Ботмакъ	10
Ваврентій Болмакъ	10
Ѥлихъ Ядлошь	10
Антôнь Избяскій	10
Петро Цапиньскій	10
Данко Морщь	10
Иванъ Ґранатыръ	10
Анна Мацьовска	10
Ѥфроска Мацьовска	10
Анна Ферцузъ	10
Юлія Филтъ	10
Лукачь Лига	10
Ксеня Михнякъ	10
Текля Вислоцка	10
Стафанъ Паракузъ	10
Дмитро Цимбалякъ	10
Ѥфроска Швантко	10
Юліянна Круль	15
Ѥфроска Карлякъ	25
Разомъ	$9.50
Вже квітована сума	$615.33
Разомъ	$624.83

Увѣдомлене.

Даваме на вѣдомôсть всѣмъ братямъ зъ той причины, що мы дочули ся, же зъ Монессенъ, Па. оденъ колекторъ ходить и колектуе на Монессенску руску церковь. Но мы монессенскои церкви куратори о тôмъ колектору незнаемо, кедь бы вамъ ся кому здарило того фалечника поимати такъ або его до насъ дайте припровадити або дайте его тамъ до арешту заперти а насъ письменно увѣдомѣть, хто его поимае тотъ вôдъ насъ добру плацу получить, а колектову книжку вôдберте вôдъ него, а намь на слѣдуючій адресъ зашлѣть.

Михаилъ Малинякъ
церковный председатель.
Адресъ:
Michael Maliniak
Monessen, Pa. P. O. Box 648
Westmoreland, Co.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель: о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь: С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N. J.
Головный касіеръ: АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ, NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.....И. Глова, EXCELSIOR, PA.

Радиі:
М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацопь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ. А. Валенскій, Ник. Добронскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Подгорецкій, box 31. Jersey City, N. J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Кождый членъ платить на мѣсяць только 70 центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете 600 доляровъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“: Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекурації (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

Вп. секретарôвъ „Союза“, щобы подавали точнй адресы нововступившихъ дорослыхъ членôвъ „Союза“, записаныхъ на цѣле посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“: Такъ само просимо подавати намъ якъ найточнѣйше всякй змѣны адресôвъ членôвъ „Союза“, списъ членôвъ суспендованыхъ, выступившихъ, вымазаныхъ, вôдъѣхавшихъ до краю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

Въ мѣсяцю февруару 1903 приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

Ч. 3. Шеремета Тимко, Костичь Марія, Мордованець Василь, Ґрабаня Петро, Пыжь Михайло, дитина
Ч. 30. Беседа Андрей, дитина, Турнакъ Стефанъ „
Ч. 49. Кнапъ Андрей, Кнапъ Андрей, старшій, Пуцый Михайло
Ч. 5. Марнякъ Михайло
Ч. 19. [illegible] Михаилъ, Лапчакъ Микола, Бачь Гатана
Ч. 1. Габура Нетифоръ, Полипакъ Юрій, Букъ Діонизій, Бубернякъ Филипъ, Кузмичь Петро, Поляпакъ Марія, дитина, „ Михаилъ „
Ч. 40. Вацѣндакъ Василь
Ч. 35. Динихаль Осифъ, Стащакъ Стефанъ, Цыктичь Михаилъ, Даноловичь Осифъ, Дзедзѣць Франкъ, Коземчакъ Кароль
Ч. 25. Адамъ Илько, Матій Илько, молодшій
Ч. 10. Сидорякъ Марія, Докля Теодоръ, дитина
Ч. 55. Шимонякъ Осифъ, Джула Яцко
Ч. 26. Мадзий Василь, Борба Илько
Ч. 48. Сернякъ Гнатъ
Ч. 63. Бобакъ Андрей
Ч. 46. Крукъ Михаилъ, Щомпель Стефанъ
Ч. 20. Заводня Анна, Онуфрій Анна, Марцинко Марія, Заводный Йоанъ дитина, Ковальчикъ Стефанъ „, Крегель Йоанъ
Ч. 2. Малешь Михаилъ
Ч. 24. Сабалъ Йосифъ
Ч. 36. Коваль Марина, Дугала Андрей, Фешь Митро
Ч. 62. Федорчакъ Арсеній
Ч. 28. Вовчакъ Иванъ, Гузый Федоръ, Пенґренъ Василь, Онуфрикъ Йосифъ, Гречишинъ Андрей
Philadelphia, Pa. Шимчакъ Игнатій, Коханъ Теодоръ
Amsterdam, Pa. Колодецьчукъ Семанъ
Ч. 38. Горощакъ Стефанъ, Баранъ Василь, Баранъ Константинъ
Ч. 31. Нацикъ Петро
Ч. 58. Бупка Василь, „ Дмитро, Яворницкій Федоръ
Ч. 7. Драбищакъ Илько
Ч. 17. Сорока Михаилъ
Ч. 13. О. Добротворъ Димитрій

ПОСМЕРТНІ † ВѢСТИ.

Карпякъ Марія, жена Клемента Карпяка члена Р. Н. С. въ Charleroi, Pa., упокоилась въ Бозѣ.

Евстахевичь Евдокія, жена Стефана А. Евстахевича, члена Р. Н. С. въ Elisabeth, N. J. упокоилась 23 Февруара 1903.

Вѣчная имъ память!

Квітъ

на $600.00 словами шѣстьсотъ доларôвъ, котрй я Гарасимъ Павилчакъ отримавъ яко посмертну запомогу по померлôмъ Теодозію Павилчаку зъ Головнôй Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

St. Louis. Mo. дня 4. Марця 1903.
Гарасимъ Павилчакъ
СВѢДКИ: Алексі Валевскій, Гарасимъ Оршулякъ, Алексій Патрошь

Вôдъ Мѣсцевого Уряду Руского Народного Союза въ Америцѣ. Вôд. 14.
Тимко Ябчанка, предсѣдатель; Григорій Копча, секретарь; Илько Курила, касіеръ.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Оповѣщене.

Подаемо до вѣдомости всѣмъ членамъ братства св. Апост. Пет. и П. въ Ansonia, Conn., що дня 22-го марта с. р. въ недѣлю вôдбуде ся специялный митинґъ въ церковнôй гали, на котрôмъ кождый членъ без'условно мае явити ся. На тôмъ митинґу будуть овговорювати ся дуже важнй справы якъ змѣна статутôвъ, пôдвысшене посмертного и т. п. Хтобы ся не явивъ, заплатить кару.

За урядъ братства:
Алексій Горбаль, предсѣдатель.
Петро Ромцьо, секретарь.
Филипъ Студентъ, касіеръ.

Въ Филаделфіи Русины пробудили ся зъ довгого сну и заложили М. Р. Н. Союзъ. Мітинґи будуть вôдбувають ся у Семана Будзякъ кожду другу недѣлю по першôмъ.

Симъ повѣдомляемо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ въ Филаделфіи и просимо, щобъ о своей народности незабували, — по злѣтались якъ рускй орлы до своей орґанізаціи, въ котрôй наша сила и будучнôсть тай чужй будуть насъ больше шанувати.

Союзъ есть найлѣпша и правдиво руска орґанізація въ Америцѣ.

Тримаймо ся свого, буде насъ много, говерѣмъ по свому не буде намъ сорому.

Семанъ Будзякъ.

(Честь и слава тымъ братамъ Русинамъ, котрй трудять ся коло розбудженя руского духа въ Филаделфіи. Желаемо якъ найкрасшого розвою и вытревалости въ начатôмъ народнôмъ дѣлѣ! Щасть Боже Вашôй щирôй праци. Редакція.)

Прошу уважати!

Всѣ, котрй потребують календарѣвъ Р. Н. Союза, нехай пишуть по нихъ не до редакціи „Свободы,“ але на адресу головного секретаря Союза.

Mr. S. Yadlowski,
Box 76 Jersey City, N. J.

Редакція.

Где есть ?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Де есть
моя мама Анна Пустельникъ? Хтобы знавъ о нѣй, нехай напише ласкаво на адресу:
Aniela Kosiak
Box 178 Chisholm, Minn.

Глядаю
своего вуйка Дмитра Шеруда, зъ повѣту Кросно, села Мысцова, краю Галичина. Выѣхавъ до Америки 15 лѣтъ минуло и зразу писавъ до краю, но теперь нѣхто о нѣмъ не знае, мае перебувати гдесь въ Danold, Pa.
Хтобы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ нехай ласкаво повѣдомить мене на адресу:
Vasyl Diczko
Desloge, Mo.

Где есть
Йоанъ Саноцкій родомъ изъ Галичины, повѣтъ Рава руска, черезъ довгій часъ робивъ яко майнеръ въ Shenandoah, Pa., въ маю передъ страйкомъ 1902. вôдъѣхавъ въ нюйорскй контры.
Хтобы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ най пише въ важнôй справѣ на сю адресу.
T. Drebicz,
Madison Str. 347 New York.

Братя робôтники!

Трохъ Вашихъ братôвъ, честныхъ Русинôвъ и членôвъ „Союза“ сидить въ арештѣ. Достались они тамъ не за злодѣйство, або за яку другу провину, але за те, що пôдчасъ страйку боронили робôтничу справу. Братя! Жены и дѣти тихъ 3 робôтникôвъ, хотять ѣсти а ихъ мужѣ и вôтцѣ сидять замкненй въ арештѣ! Але ще не конець на тôмъ, бо компаністы старають ся всѣми силами, щобы они були засудженй на довгй лѣта арешту.

Братя, поможѣть имъ! Сежь не чужй люде, а вашй рôднй братя; се не скебы, а юнійнй робôтники майнеры.

Жертвы присилайте на адресъ редакція Свободы, Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

Кожда хочь и найменча жертва буде публично поквитована и за кожду хочь найменчу жертву дякуе вамъ въ имени увязненыхъ вже напередъ

Комітетъ.

Купуйте книжки!

Замовляйте только тй книжки, котрй тутъ поданй.

Грошѣ присилайте напередъ.

За пересылку платимо самй.

Книжка	Цѣна
Американьскій шляхтичь	15
Близнюк, оповѣдания	1.00
Безъ права, казка	20
Борба класъ	10
Багатки	[illegible]
Библія мала	30
Байки молодшимъ и старшимъ	25
Богацько галасу зъ печевя, комедія	70
Возникъ Геншель	80
Великій Изборникъ	$4.00
Весела книжочка зъ образками	30
Вôдкрити Америки	10
Гумористика	10
Гамлетъ	90
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Дослѣды зъ поля статистики	10
Духъ часу	80
Дезертиръ, Ковалева	60
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дивнй пригоды Комаха Сантвина	25
Енеіда Котляревского	50
Економічне положене руськихъ селян в Угорщинї, Е. Егана	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
За батька, драма	25
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русинôвъ (1903)	25
Кльод Ге	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Бассімъ	60
Казки Ґрімôвъ	25
Казки Ґрімôвъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Карби — гуцульскі новелї	30
Казка про жида	10
Лихій день, комедія	10
Молитвенникъ „Хвалите Господа“	$1.20
Молитвенникъ „Осанна“	40
Молитвенникъ для старшихъ	50
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палинъ	10
Нечитальникъ	50
Нашй звѣрята	25
Народнй казки	25
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Нарід в неволї	10
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣдания С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣдания Стороженка	10
Оповѣдания для дѣтей	20
Опришок Яношік	25
Пригоди Дон Кихота	40
Повѣсти Устияновича	[illegible]
Протестъ галицкихъ Рус. мадярского тысячолѣтія	[illegible]
Про вôдступник. вôдъ рос. правос.	[illegible]
Покарана лож, комедія	[illegible]
Повѣсти Федьковича	20
Подорож до краю великанів	25
Паньскі жарти	30
Рускій співаникъ брош.	40
„ „ оправл.	50
Розказы про силы природы	10
Русини пряшівскої епархії	35
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Свекруха, комедія	30
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Сім казок	50
Словаки чи Русины	50
Тарасъ Бульба	30
Творы Ст. Руданьского	50
Тымко Гаврилюкъ	15
Хмельницкій и Хмельнищина	15
Чума горлѣчана	30
Читанка для III. кляси	40
Читанка для IV. кляси	50
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам роги виправляють!	10

SVOBODA, Box 418, Olyphant, Pa.

ОДИНОКА РУСКА НАРОДНА ДРУКАРНЯ въ Ню-Йорку

ВАСИЛІЯ САРИЧА

ВЫГОТОВЛЯЕ ВСѢ ДРУКАРСКИ ПРАЦѢ, чи фонетикою або етимольогією писани.

Пишѣть пôдъ адресою:
V. V. SARYCH,
17 E. 13th St., New York.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
…ЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Его офісъ въ Scranton, Pa. е на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣжджае тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскѣ въ повѣтахъ: Люзерне и Ляковапа.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ паперы и повномочія.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
6 цигара, е и галя
На мітинґи, на вабавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпьешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

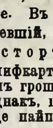
Гр. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—мають—
знаменито зарядженый готель въ Derby, Conn.,
близько дипа, 94 Main Str.

Всѣ знають Гриця и Лешка, бо они добрѣ Русины! Обслужать васъ скоро и гречно. Товаръ мають добрый. Порадять краянамъ куда, де и якъ удаватись въ справахъ ґрунтовыхъ въ старôмъ краю. До своихъ заходѣть до своихъ!

Вже бы часъ и своихъ спомагати.

Такожь посылають грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо вложили кавцію (заруку).

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечне пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то уже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

Гаврінлъ Маликякъ
Гуртовный складъ (Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

B. J. Keogh.

… всякй напитки …, вайсбіръ и …

…ЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЕ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейль найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.

Михайла М. Югаса

314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не трать брате грошей й часу,
Лишь пытай ся, де бучеръ Югасъ.

Вôнъ всѣлякe мясо мае,
Зъ людьми красно розмовляе
И по руски, по словеньски,
По анґлицки и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ добрôй справѣ всегда справный,
За рускій народъ крѣпко стоить,
Вражды людской ся не боить.

Тожь Русинамъ треба знати,
Що его тре пôдпирати;
Красно зважить, въ папѣръ запакуе,
Бучерня чиста, ажъ ся серце радуе.

Справедливе чудо у тôмъ люде е,
Що такъ смачного мяса нѣгде не е;
Другй бучеры дуже жалують,
Що у Югаса всѣ люде купують,

Мы, Русины не жалуемо,
Вôдъ Югаса все мясо купувати будемо,
Бо вôнъ у Scranton найлѣпше мясо мае,
О тôмъ кожда дитина навѣть добре знае:

Що хто вôдъ Югаса мяса скоштуе,
До смерти не пересмакуе,
Смакъ найлѣпшій вôдъ всього,
Зъѣвбысь й вола цѣлого.

Тожь милй братя, нѣкуда ся не волочѣть,
До найлѣпшов бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо,
Чисто, смачно и уптиво!

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново уряджeный. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ:
Т Федько.

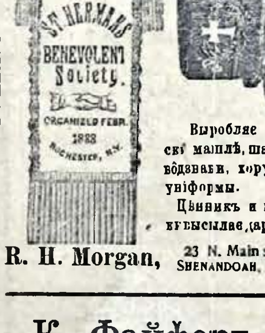
ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙВІЛЬШИЙ ВАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЕ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найліпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґулювану з письменною Ґаранцією на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинці. Всім любителям тої класи годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантвий золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до маплї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядавя і відіслання назад на наш кошт єли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане ще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З НОДАРКАМИ єли купиш або продаш 6 Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Диkенса. Пиши днесь заким ваш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
готельничій
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танько надзвычайно!

Глухоту
такожъ шум в ушах лїчить в найкоротшій часї За тану дїну. Пишить сей час Вепкі пояснення даром. Лїчимо навіть слабости, котрі взагалї вважають невилїчимими. Одиночий заклад сего рода Американьска Руська клиніка St Louis, Mo, 2933 Henrietta Str. 15...02

Выробляе братскй маплѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и проб высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованôй цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. Pittsburg, Pa.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Якъ далеко зайшовъ я нынѣ?
Дуже часто пытаешь самъ себе!

Той величины.

Американьскій
„ПЕДОМЕТЕРЪ"
ВÔДПОВѢСТЬ ТОБѢ.

Чоловѣкъ звычайно навѣть не выображае собѣ, скôлько, вôнъ перейде черезъ день, чи то въ своимъ занятю або въ дома.

АМЕРИКАНЬСКІЙ
„ПЕДОМЕТЕРЪ"

мѣряе и записуе кождый твôй крокъ." Вôнъ для чоловѣка ходячого пѣшо есть тымъ, чимъ „Цікльометеръ" для біціклісты.

Всѣ граючй въ пилку, турісты, подорожнй а властиво всѣ, котрй ходять пѣшки потрѣбують такого „ПЕДОМЕТРА". Его можна носити въ кишени, бо есть такои величины и выглядае подôбно до дамского годинника. До сего часу добрый „ПЕДОМЕТЕРЪ" коштувавъ не менше якъ $4.00 до $15.00. Нашъ може рôвнатись зъ кождымъ, есть зробленый въ сѣмъ краю и лучшого знайти не можна а цѣна его лише

оденъ доляръ.

Его можна урегулювати вôдповѣдно до кроку чоловѣка и за кождый ручимо. Если не можете его дôстати въ вашôмъ сторѣ то мы доставимо вамъ оденъ своимъ коштомъ черезъ почту, если зашлете намъ одного доляра на адресу:

INTERNATIONAL MERCANTILE EXCHANGE,
LOUISVILLE, KY.

Потрѣбуемо аґентôвъ.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрѣбнй рѣчѣ до житя, якъ такожь можна купити убраня майнерскй и звычайнй. Посылае такожь грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЕКТРИЧНЫЙ ХРЕСТЪ,

званый такожь хрестомъ Вольта, зôставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи. а задля своихъ великихъ прикметъ розповсюдннвъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають его за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралґію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервôсть, нервове ослаблене, безсонницю, пригноблене, гістерію, паралѣжь, трясече, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системy. Его добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 разы тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ Тисячѣ листôвъ вôдъ осôбъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два зъ нихъ: Малам болѣ черезъ много лѣтъ; теперь есмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панове: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ грати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанемъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La 28. лютого, 1902. — Пов. Панове: Въ залученю посилаемо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тй, котрй мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ нейскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

DIAM ND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ОТВОРѢТЬ ОЧИ

И ЧИТАЙТЕ, А ЩО ЧИТАЕТЕ, ТО СОБѢ ДОБРЕ ЗАУВАЖАЙТЕ.

Хто собѣ тіи стрôчки зауважае, той буде мати зъ того хосенъ

Если сте хори, уважайте, якому лѣкарови дасте ся лѣчити. Суть лѣкарѣ, котрй выдавають ся за краевыхъ лѣкарôвъ и выхваляють ся, же лишь они вмѣють Русинôвъ лѣчити. Такй лѣкарѣ звычайно лѣчать краянôвъ и побирають вôдъ нихъ великй грошѣ, але имъ непомагають, бо невмѣють.

Незважайте на похвалы, що вôнъ учивъ ся въ Вѣдни, въ Парижи, Льондонѣ а ще може и въ Трінідадѣ, бо то е лишь хитрôсть, черезъ котру зловити хотять легковѣрныхъ краянôвъ, и ихъ тяжко зароблений долляры.

Если потребуете лѣкарскои помочи, удайте ся до добре звѣстного и вправленого лѣкаря, котрый вже тысячи и тысячи людей уздоровивъ, и котрый доказавъ, що заслугуе на довѣріе и добре имя, котрымъ вôнъ тѣшить ся и то е

Професоръ Коллинсъ.

Той славный, ученый, котрый мае незвычайну спосôбнôсть духа и велику вправу въ лѣченю, лѣчить всѣ, якъ внутренй такъ и внѣшнй хоробы съ якъ найбôльшимъ успѣхомь. Особливу увагу звертае такихъ пацієнтôвъ, котрй були лѣченй тыми выхвалеными лѣкарями, що всьо лѣчать, але ничь невылѣчать.

Професоръ Коллинсъ заложивъ великій уставъ на лѣчене хорыхъ пôдъ именемъ:

Prof. Collins New York Medical Institute.

Той лѣкарскій уставъ выробивъ найлучше имя въ цѣлôй Америцѣ; идѣть где небудь, всюды учуете споминати его имя. И всюды знайдете людей, котрыхъ Проф. Коллинсъ зъ многихъ рôжныхъ хоробъ уздоровѣвъ.

Если васъ инши лѣкарѣ неможуть вылѣчити, удайте ся зъ довѣріемъ до Професора Коллинса. Вôдвѣдайте его особисто, если можливо, або пишѣть до него по руски. Вôнъ зъ опису вашои слабости пôзнае що вамъ хибуе и можете бути певнй, що васъ выкуруе. Въ случаю если бы була ваша слабôсть невылѣчимою, вôнъ вôдъ васъ анѣ цента непрійме.

Невыкидайте грошей невыставляйте свое здоровле на небезпеченство, але если сте хорй, пишѣть безъ намислу до Проф. Коллинса. Если вôнъ вамъ не поможе, то непоможе вамъ нѣкто, анѣ навѣть сто иншихъ „знаменитыхъ" лѣкарôвъ.

Незважайте на фалшивй оголошеня иншихъ лѣкарôвъ. То ничь незначить если хвалить ся зъ вôдки прибувъ, и где вôнъ бувъ, и где учивъ ся, але то едино значить, що вôнъ знае.

Если немаете доброго здоровя, вôдповѣдайте на слѣдуючй пытаня и зашлѣть се на адресу Проф. Коллинса:

Каплете?
Вомѣтуете?
Худнете?
Маете вытокъ?
Зле ся чуете?
Маете гостець?
Болить васъ бôкъ?
Чи васъ чоло болить?
Маете розвôлнене жолудка?
Чуете ся змучеными?
Чи вамъ тече въ ухъ?
Маете злый апетитъ?
Чи васъ въ горлѣ палить?
Маете бѣлй уплавы?
Чуете тиснене?
Чи сте слабого взроку?
Чи маете короткій вôддихъ?
Чи васъ по ѣдженю болить?
Маете твердый стôлець?
Чи ся вамъ крутить голова?
Трясуть ся вамъ руки?
Чи ся легко зворушуете?
Чи васъ свербить скôра?
Сильно вамъ бе ся серце?
Чи чуете на нѣмъ тягарь?
Маете нечистый языкъ?
Чи васъ спане скрѣпляе?
Чуете бôль въ костяхъ?
Маете бôль въ плечахъ?
Чи васъ рѣже при моченю?
Чи маете корчѣ въ жолудку?
Чи ваше тѣло е мягке?
Чи маете хоробу матицѣ?
Чи легко ся лякаете?
Чи часто ся перестуджуете?
Чи маете неприемный пôтъ?
Чуете, що маете зафляґмлене горло?
Маете выразливй хоробы?
Чуете зиму въ неркахъ?
Чуете порожнôсть въ головѣ?
Чи чуете, же маете горячу кровь?
Чи чуете, же маете легку голову?
Чи чуете ся бути цѣлкомъ розпаленымъ?
Бачите камѣнчики въ мочи?
Чи чуете всегда оспалôсть?
Чи потять ся вамъ ноги?
Чуете бôль на верху головы?
Чи сте рано змученый?
Палить васъ хребтова кôсть?
Неможете рано ѣсти?
Течуть вамъ слины зъ устъ?
Маете слабу хребтову кость?
Ходите сгорбленый?
Брыдить ся вамъ, коли ѣсте?
Чуете ся слабымъ и роздраженымъ?

Проф. Коллинсъ мае многй тысячѣ листôвъ вôдъ уздоровленыхъ хорыхъ, котрй дякують ему горячими словами за уздоровлене. Тутъ подаемо вытягъ зъ кôлькохъ листôвъ.

Проф. Коллинсъ е найлѣпшимъ лѣкаремъ, якого я пôзнавъ въ житю. Уздоровивъ мене зъ хоробы жолудка.

Андрѣй Пирила.

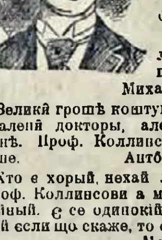

За бôльше роковъ терпѣла я на такъ звану жѣночу хоробу.

Проф. Коллинсъ уздоровѣвъ мене, коли другй не могли мене уздоровѣти.

Берта Зукаличъ.

Пробувавъ я лѣчитись у многихъ лѣкарѣвъ, бо я самъ терпѣвъ на груду слабôсть за много лѣтъ.

Але тôлько кажу, же Професоръ Коллинсъ заслугуе похвалу.

Михаилъ Милеръ.

Великй грошѣ коштували мене выхваленй докторы, але не помогли менѣ. Проф. Коллинсъ уздоровивъ мене. Антôнъ Фирчакъ.

Хто е хорый, нехай лишь напише Проф. Коллинсови а може бути спокôйный. Е се одинокій лѣкарь, котрый если що скаже, то се и зробить.

Марія Полякъ.

Уставъ е вôтвореный кождого дня вôдъ 10 рано до 1 год., а по полудни вôдъ 2 до 5. Въ недѣлю тôлько вôдъ 10 рано до 1 по полудни.

Пишѣть въ якôй нибуть мовѣ пôдъ адресою:

Prof. Collins, NEW YORK MEDICAL INSTITUTE
140 West 34th St., New York

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и пораду, до най…

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуе такожь грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешкання або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.